R. P. R.

Dos. Nr. 40001 Vol. Nr. 63

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE

ARHIVA OPERATIVA

DOSAR

Ancheta Fedarații
Iuliu Maniu

CS

Data

P213/63

Urmează Vol. Nr. 64

Tip. M. A. I. — c. 0647

40001

Vol 63

DECLARATIILE DLUI IULIU MANIU FACUTE IN SEDINTA DELEGATIEI PERMANENTE A P.N.T. IN ZIUA DE 4 AUGUST 1945

Dl Iuliu Maniu deschide şedinţa şi declară următoarele: V'am convocat Dlor spre a discuta situaţia noastră politică creată în ultima vreme. Trei evenimente importante, de ordin internaţional, s'au petrecut în acest timp: 1. Conferinţa dela San Francisco; 2. Alegerile din Anglia şi 3. Conferinţa dela Potsdam.

Aceste evenimente au cea mai mare importanţă; ele vor determina viitoarea așezare a lumii şi sperăm că din ele va izvorî o ordine nouă şi mai bună. In fruntea acţiunii se găsesc trei bărbaţi: dnii Truman, Stalin şi Attlee. Printre actorii evenimentelor constatăm cu regret absenţa răposatului Preşedinte Roosvelt, care a fost un prieten al României şi un iubitor al umanităţii. Spre norocul nostru, urmaşul lui e o personalitate de aceeaşi mare valoare şi ne mângâem cu nădejdea că el va urma pe calea înaintaşului său, astfel că neamul românesc va profita de generoasa sa acţiune.

1. Conferinţa dela San Francisco a reuşit să ajungă la un bun rezultat. Duşmanii păcii au suferit o înfrângere şi s'au putut aduce hotărâri de mare importanţă pentru viitor. Este de ajuns să amintesc că statutul votat la conferinţă are în mod semnificativ titlul de Charta libertăţii. Acest titlu cuprinde promisiune încurajatoare pentru toate naţiunile iubitoare de libertate.

2. Alegerile din Anglia au dat un rezultat care a putut să surprindă numai pe cei neiniţiaţi. Pe noi ne-a surprins acest rezultat ca parte neneească; prin înfrângerea dlui Churchill, acest mare bărbat merita o susţinere unanimă de către poporul englez. In istorie însă au fost rari oamenii politici care au avut parte de recunoştinţă din partea naţiunilor lor. Noi însă nu putem să nu ne arătăm recunoştinţa pentru un bărbat politic care a salvat omenirea de agresiunea nimicitoare a unui popor civilizat dar în fond barbar. Ii suntem recunoscători pentrucă dacă Germania ar fi învins, România, care se găsea în raza aşă numitului "spaţiu vital" german, ar fi căzut şi ea vitimă acestui imperialism şi ar fi dispărut nu numai ca noţiune politică dar şi ca unitate geografică.

Trecând însă peste impresia de primul moment pe care ne-au lăsat-o alegerile din Anglia, trebue să recunoaştem că ele nu trebue să fie judecate din punct de vedere sentimental, ci din punct de vedere politic. Sub acest unghiu de privire, rezultatul alegerilor, victoria laburistă, pentru noi, este un motiv de bucurie.

Partidul Laburist se reazimă pe aceleaşi mase muncitoare caşi noi. El se întemeiază pe aceleaşi concepţii democratice şi sociale ca partidul nostru şi este caracterizat prin acelaş program şi aceleaşi metode. Programul laburist, în unele privinţe, este chiar mai puţin radical decât al nostru. Trebue să ne arătăm bucuria că principiile politice şi sociale ale acestui partid au obţinut victoria şi îi dorim să le înfăptuiască în deplină măsură.

Cunoaştem mai mulţi bărbaţi din acest partid şi sperăm că vom reuşi să stabilim relaţii cu dânşii. Astfel când acum trei ani s'a constituit comitetul românesc dela Londra, când dl. V.V. Tilea aspira să ajungă Preşedintele lui, din parte-mi, eu am recomandat pe un domn Cornea care a fost ales în fruntea comitetului. Acest tânăr, originar din jud. Făgăraş, care trăeşte în Anglia de vre-o 12 ani, a obţinut titlul de lector la Universitatea din Oxford prin concursul dlui Attlee care i-a scris şi o prefaţă la o carte despre problemele sud-estului european.

De altfel, înfrângerea dlui Churchill nu este atât de gravă cum cum ar fi putut să fie. Dacă D-nia Sa nu s'ar fi găsit în fruntea Partidului Conservator, acesta probabil ar fi suferit o înfrângere mult mai mare. Trebue să avem înţelegere pentru timpul în care trăim

-./.

şi trebue să ne dăm seama că lumea merge inaintecmereu inainte. Omenirea a eşit din faz copilăriei. Ea vrea, in mod conştient, fericirea şaşi oricine se va pune in cale, va suferi infrângere. Partidul Liberal engle, de pildă, a suferit o mare infrângere pentrucă n'a ţinut pas cu mersul omenirii şi nu s' a adaptat la spiritul timpului. Dl. Churchill insă, graţie succesului relativ obţinut in alegeri, va avea incă un rol hotărâtor in politica engleză. Mai ales in politica externă nu se va putea face nimic fără d-sa şi trebue să ne bucurăm că avem intrânsul un prieten. Nu trebue deci să fim ingrijoraţi de rezultatul alegerilor din Anglia.

3. Conferinţa dela Potsdam a adus hotărâri bune pentru România, dar nu putem tăinui că nu a adus tot ce am avut dreptul să aşteptăm. Hotărârile cuprind unele puncte care nu ne pot mulţumi. Astfel România a fost tratată, in aceste hotărâri, la un loc cu Ungaria, Austria şi celelalte ţări mici, deşi aşteptam ca ea să se bucure de o atenţiune deosebită. România a contribuit in mod esenţial ca să rupă lanţul de victorii al Axei. Italia care nici pe departe nu a contribuit in aceeaşi măsură la victorie, se bucură, in hotărârile dela Potsdam, de o atenţiune deosebită. Meritele României au fost recunoscute in presa din Statele Unite şi au fost subliniate mai ales in telegrama generalisimului Stalin. Suntem recunoscători in mod special Domniei Sale pentru această recunoaştere, dar ne-ar fi părut bine dacă după ea ar fi urmat şi un tratament mai bun pentru România. Italiei i se va acorda un loc in Consiliul Naţiunilor Unite, dar România a rămas o Cenuşăreasă şi este pe nedrept tratată ca o ţară invinsă.

Incă in ziua de 13 Aprilie 1944, România a incheiat, cu Naţiunile Unite la Cairo, o inţelegere preliminară de armistiţiu. Graţie serviciilor foarte preţioase ale unor prieteni care se găseau in inchisoare in acel timp, am putut să stabilim, pe timpul lui Antonescu, legătura secretă cu Aliaţii. Aceştia din urmă ne cereau să eşim din Axă. Le-am răspuns că, deşi dorim să o facem, ne lovim de două piedici: milităreşte suntem prea slabi faţă de germania ca să putem face lovitura, iar politiceşte nu avem inputernicirea formală de a reprezenta România şi de a vorbi in numele ei pentru a incheia armistiţiul. Ni s'a răspuns atunci asigurându-ne că ni se va da tot ajutorul, precizându-ni-se şi cantitatea şi natura forţelor ce vor luptp in momentul hotărâtor spre a inlesni eşirea noastră din axă şi desprinderea de sub germani. In ce priveşte calificarea noastră de a face declaraţie de schimbare a frontului politic in numele României, ni s'a răspuns că este de ajuns ca termenii armistiţiului acordat de Aliaţi să fie primiţi de noi şi ca "Dl Maniu personal să declare că primeşte condiţiile lui". Toată greutatea răspunderii era deci pusă, de către aliaţi, pe umerii mei. Trebue să mărturisesc că pentru mine se crease astfel o situaţie foarte grea şi plină de răspunderi. Nu aveam cu cine să mă consult şi dela cine să cer inputernicire pentru o asemenea declaraţie, ne având la dispoziţie nici guvern, nici parlament şi nici alt corp constituit. Aş fi avut posibilitatea să convoc cel mult Comitetul executiv al Partidului dar, intr'o corporaţie atâ de numeroasă, exista primejdia unei indiscreţii care ar fi compromis complet rezultatul. Am consultat deci numai biuroul Partidului şi incă pe vreo câţiva prieteni şi am răspuns Aliaţilor prin dnii Ştirbey şi Vişoianu, care se găseau la Cairo, că primesc armistiţiul propus şi-mi iau răspunderea pentru acceptarea lui de către ţară.

Aşteptam acum ca Naţiunile Unite să ne pue la dispoziţie ajutorul promis, dar trecea săptămână după săptămână, fără ca această comunicare să ne sosească. Prinţul Barbu Stibey la Cairo intreba necontenit pe reprezentanţii Aliaţi, dar aceştia răspundeau invariabil că nu au primit instrucţiuni dela guvernele lor. In acelaş timp eram in legătură cu dna Kollontay, reprezentanta Sovietelor la Stockholm, dar, cu toată bunăvoinţa dânsei, n'am putut să obţinem nici pe acolo un răspuns.

./.

Intre timp trupele ruseşti înaintau mereu şi eu mă găseam într'o situaţie sufletească groaznică; cu armistiţiul acceptat dar fără a-l putea înfăptui. In cele din urmă ni s'a comunicat că nu ni se poate da nici un ajutor şi că trebue să dăm lovitura cu propriile noastre forţe, deşi, cum bine ştiţi, în Italia şi Grecia, Aliaţii şi-au dat tot concursul trimeţând trupe numeroase.

In această situaţiune trebuia să luăm deci o hotărâre. Eu, în mai multe rânduri, iar ultima oră prin dl Mihalache şi prin dl Gh. Brătianu, am propus Mareşalului Antonescu, care dispunea de guvern şi armată, să facă lovitura, promiţându-i tot ajutorul nostru. Mareşalul Antonescu a răspuns însă că nu poate face aceasta deoarece suntem prea slabi faţă de forţa imensă a armatei germane. M'am pus, în acelaş timp, în contact cu generalii comandanţi pe front şi cu M.S. Regele. Le voi fi pururi recunoscător pentru înţelegerea patriotică pe care am găsit-o la dânşii. Dintre generali citez pe dl gl. Constantinescu-Claps, trimis de mine la trupele dope front, care a făcut legătura cu comandanţii, astfel încât am putut să concertăm acţiunea. Dar aceasta nu era de ajuns, pentrucă era nevoe să dobândim în acelaş timp adeziunea şi concursul M.S. Regelui Mihai I. E un merit vecnic pentru Suveranul nostru că nu a ezitat nici un moment să ia hotărârea. Oricât de puternic era Partidul nostru, nu am fi putut reuşi fără concursul Suveranului, capul oştirii şi al Statului. Majestatea Sa a hotărât să pună la dispoziţie tot organismul de Stat pentru executarea loviturii. Astfel am reuşit să facem schimbarea de front şi să trecem într'o singură noapte, România din tabăra Axei în tabăra Naţiunilor Unite, fără cea mai mică defecţiune. Trebue să constat că nu este adevărat că românii sunt un popor neserios şi uşuratec, precum se afirmă adesea. Am fost nouă sau zece persoane care au ştiut de complot şi, cu toată poliţia românească şi cu toată organizaţia de spionaj germană, nu s'a aflat nimic. Avem acuma însă datoria să culegem roadele pentru ţară şi pentru partid, nu pentru motive egoiste de grupare ci pentru a servi ţara. Partidul Naţional Ţărănesc; el singur a iniţiat şi a organizat această mare acţiune, el are meritul acestei iniţiative şi al acestei organizări. Este dureros că se găsesc astăzi oameni care cutează să-i conteste acest merit.

Ajunge să citez două fapte pentruca ilustra cât de nedreaptă şi neîntemeiată este această încercare. Astfel dl Ministru Pătrăşcanu, pentru a sublinia meritul acţiunii Partidului Comunist, a declarat într'un discurs, că a intrat în contact cu Majestatea Sa Regele din ziua de 6 Mai 1944. Constat, faţă de aceasta, că încă din ziua de 13 Aprilie, la Cairo s'au încheiat preliminariile armistiţiului, după negocieri care începuseră din luna Februarie, când prinţul Barbu Stirbey, acest mare patriot, părăsise ţara cu cele mai mari riscuri. Tot astfel dl Tătărăscu a declarat că ne-a făcut propuneri de colaborare pentru tratarea armistiţiului în luna Mai 1944, atunci când noi, aceste tratative, le terminasem de două luni de zile. Dacă n'am fi făcut la timp acest armistiţiu, ţara ar fi astăzi devastată şi Bucureştiul ca Budapesta şi alte capitale.

In cursul discuţiunii care a urmat, dl Maniu a constatat că guvernul actual, prelungind şederea sa la cârmă, primejdueşte grav interesele ţării pe care nu o reprezintă şi că România nu poate să tragă, din situaţiile favorabile pe care le-a avut, foloasele politice care i se cuvin şi care s'ar putea trage. La observaţia cuiva din cei prezenţi, că prin hotărârile dela Potsdam s'ar fi menţinut guvernul actual, dl Preşedinte rectifică această afirmaţiune, tăgăduind că hotărârile dela Potsdam ar menţine actualul guvern. Dsa afirmă dimpotrivă că, în baza acestor hotărâri, guvernul va fi schimbat.

Hotărârile dela Potsdam au adus două hotărâri importante: 1. Toate Statele trebue să aibă guverne recunoscute. Dacă hotărârile nu precizează direct că guvernul trebue să plece, aceasta s'a făcut întâi pentru a nu atinge susceptibilităţile Rusiei, şi al doilea, pentrucă de altfel, constituţional, guvernul trebue schimbat prin exercitarea prerogativelor Regale, Suveranul fiind în drept să schimbe acest guvern. Dar în hotărârile dela Potsdam se recunoaşte că situaţia din România şi din alte câteva state nu este normală, atunci când se spune că ea trebue să se normalizeze. Aflăm de altfel că reprezentantul Sovietic de aici a luat

./.

inițiativa de a invita pe reprezentanții Englez și American să colaboreze în comisia de armistițiu din București.

Și dorim, în mod sincer, raporturi bune cu Rusia și-i sîntem recunoscători pentrucă ne-a scăpat de Germania și pentrucă a desrobit Transilvania. Avem de asemenea toată simpatia pentru poporul rusesc, dar noi nu suntem comuniști și credem că ideologia comunistă nu e bună pentru noi. Am făcut zeci de declarații contra Mareșalului Antonescu pentrucă a început un războ ideologic contra Rusiei, dar noi nu putem impune comunismul în țară. (Dr Lupu întrerupe : Poporul nostru nu accept ideile comuniste !). Am luptat contra fascismului și hitlerismului și tot astfel nu admitem să se instaureze un regim opus sentimentelor poporului românesc (O voce: dar dacă cumva guvernul Groza va fi recunoscut și de Anglia și America?) Eu nu cred că guvernul acesta va fi recunoscut de Anglia și America.

2. In al doilea rând, în hotărârile dela Potsdam se spune că cel mult până la 1 Septembrie a.c. se vor întâlni miniștri de externe ai marilor Aliați; până atunci România va trebui să aibă un guvern recunoscut de ei.

Va trebui deci să facem tot ce ne stă în putință pentru a se produce această schimbare, fără de care interesele cele mai vitale ale țării, viitorul ei și însuși granițele ei ar rămâne fără apărare.-

---

Nr. 4/945.
2/II. 1945

Maniu

5

Partidul Naţional Tărănesc,
ORGANIZATIA PENTRU TRANSILVANIA SI BANAT
SECRETARIATUL GENERAL.

Eşire Nr. 8

REORGANIZAREA PARTIDULUI NATIONAL-TARANESC.
O importantă circulară a Dlui Iuliu Maniu.

D. Iuliu Maniu preşedintele partidului naţional ţărănesc a semnat ieri următoarea circulară, adrestă preşedinţilor organizaţiilor judeţene, comunale şi orăşeneşti:

"După reintroducerea vieţii constutiţionale şi după prăbuşirea regimului de presiune şi dictatură omorîtoare ale avântului patriotic cetăţenesc, partidul naţional ţărănesc trebue să-şi reia activitatea făţişă, întreruptă înainte cu patru ani.

Evenimentele anilor din urmă m'au convins şi mai mult că existenţa şi afirmarea partidelor politice este o necesitate absolută pentru desvoltarea conştiinţei naţionale, pentru afirmarea demnităţii cetăţeneşti şi pentru dovedire a unităţii naţionale.

Aceleaşi evenimente mi-au întărit convingerea că principiile şi metodele partidului naţional ţărănesc sunt cele care pot îndruma mai bine naţiunea română pe calea evoluţiei sănătoase şi pot conduce statul român în mod desăvârşit spre ţinta dorită: satisfacerea exigenţelor sociale, culturale şi economice ale neamului românesc.

Conduşi de această convingere şi însufleţiţi de vitalitea neintreruptă a partidului naţional ţărănasc ~~xxxxxxxxxxxxxxxx xxxxxxxxxxxxxxx~~ care, împotriva tuturor încercărilor de stârpenire şi a persecuţiilor a continuat să existe, de o sută de ani în ramura sa ardeleană şi de mai multe decenii în celelalte provincii, -am hotărît, în baza deplinelor puteri primite dela comitetul nostru central executiv, următoarele:

1, Preşedinţii organizaţiilor judeţene vor proceda de îndată la întrunirea şedinţei plenare a comitetelor judeţene şi vor reîntrgii aceste comitete în ce rpiveşte locurile vacante, prin cooptare de noi membrii ai comitetelor.

2. Preşedinţii organizaţiilor locale şi judeţene vor lua măsurile necesare pentru constatarea şi verificare membrilor vechi şi pentru înscrierea de noi membrii, în conformitate cu dispoziţiunil e ststutare.

3. Comitetele locale, comunale şi orăşeneşti, comitetele de sectoare în municipii şi comitetele judeţene vor intra imediat în funcţiune.

4. Preşedinţii organizaţiilor judeţene vor face pregătirile prealabile pentru convocarea congreselor judeţene ale partidului naţional-ţărănesc.

5. Programul partidului naţional ţărănesc rămâne în fiinţă. Comitetul central executiv al partidului va pregăti pentru congresul partidului modificările şi amendamentele ce se impun.

6. Statutele partidului naţional-ţărănesc rămân în fiinţă şi sunt a se observa cu stricteţe.

SITUAŢIA UNORA DINTRE MEMBRII PARTIDULUI.

Cu ocazia reorganizării partidului trebue să se ţină seamă de următoarele consideraţiuni:

a/ Acei membrii ai partidului naţional ţărănesc care în timpul dictaturilor au primit demnităţi politice, au fost miniştrii, prefecţi, parlamentari, sau au acceptat dela guvern orice însărcinare de natură politică ori administrativă, nu vor putea fi aleşi preşedinţi, vicepreşedinţi, secretari generali, secretari sau delegaţi ai organizaţiilor locale, judeţene, municipale şi centrale ale partidului naţional ţărănesc.

b/ Deasemenea nu vor putea ocupa asemenea demnităţi în organizaţia partidului timp de trei ani, acei cari au luat parte la acţiuni politice adverse partidului naţional-ţărănesc.

c/ Membrii partidului care forţaţi prin situaţia lor profesională s'au înscris în partidele dictatoriale, fără a avea deslegarea dată la timp sau de conducerea partidului, vor putea fi reprimiţi dacă vor face acte publice de profesiune pentru partidul naţional ţărănesc şi ideologia lui.

Preşedinţii organizaţiilor locale şi judeţene sunt invitaţi să satisfacă cu cea mai mare urgenţă dispoziţiunile cuprinse în această circulară. In termen de 15 zile ei sunt obligaţi de a face secretariatului general al partidului un raport amănunţit despre executarea dispoziţiunilor.

GUVERNUL ACTUAL ESTE NEVOIT SA PUNA IN APLICARE ARMISTITIUL ŞI SA PREGATEASCA CONFERINTA PACII.

In ce priveşte raportul partidului naţional ţărănesc cu guvernul prezidat de d. general de corp de armată adjutant Sănatescu care prin procedarea sa patriotică şi energică

7

a îndatorat foarte mult Națiunea română - organizațiile noastre trebue să fie puse în cunoștință faptului că:

Guvernul actual nu este un guvern de partid, ci un guvern venit să îngrijească afacerile curente, să mențină ordinea, să pună în aplicare armistițiul făcut, să pregătească conferința de de pace și în urmă însăși pace.

Prin urmare, acestui guvern nu i se pot pune cerințe de natură politică și partid.-

Numirile care se fac nu au semnificație politică și de partid. Ele sunt emanate din grija exclusivă a realizării scopurilor mai sus înșirate.

Prezența reprezentanților partidelor constituite în blocul național democratic, în calitate de miniștrii de stat, urmărește scopul de a demonstra țării și lumii că acest guvern corespunde voinței și sentimentelor obștești ale națiunei și că în consecință trebue considerat ca un guvern al țării și nu ca un guvern personal al M. S. Regelui. Care este hotărît să nu continue regimurile dictatoriale de până acum, emanate din simple capricii conjuncturale.

Președintele Partidului
național-țărănesc

IULIU MANIU.

Incepând din vara anului 1943 pe măsură ce înaintarea armatelor sovietice spre Apus s'a accentuat și-a făcut cale convingerea generală că rezistența germană poate fi prelungită, dar că războiul este virtual pierdut pentru Germania. Perspectivele sumbre ce se prevesteau în această ipoteză tot mai probabilă pentru România, au cutremurat toate spiritele și au făcut ca toate gândurile, chinuite de grije și teamă pentru viitorul țării, să se îndrepte spre singurul om care în întunerecul, ce învăluia orizontul nostru, putea să mai formeze un punct de razim și de nădejde pentru evitarea dezastrului iremediabil.-

Trecerea Nistrului și a Prutului de către trupele sovietice, evacuarea Basarabiei, Bucovinei și a unei părți din Moldova, puvoiul de refugiați și în sfârșit bombardementele în interiorul țării au pus pe buzele tuturor întrebarea: Ce face Partidul național țărănesc și mai ales, Ce face d. Iuliu Maniu ? Intrebarea aceasta mereu repetată a devenit aproape o obsesiune și a început să se prefacă într'o adevărată cerere de socoteală cu o accentuată notă de mustrare. Sunt oameni cari încearcă să acrediteze că, în situația grea de astăzi, Partidul național țărănesc și conducătorii lui sunt cuprinși de pasivitate și inerție și că în lipsă de activitate, vor fi depășiți de evenimente.-

Credem însă că nu este bine, ca opinia publică, lăsată de presă și de oficialitate în necunoștința absolută a acțiunilor de după culise, să cadă în apatie și în credința că poporul românesc a fost părăsit de conducătorii lui morali și lăsat în prada unui dușman care a invadat țara, fără încercarea de a-l salva.-

Vom încerca deci să expunem pe scurt în cele ce urmează acțiunea Partidului național țărănesc spre a informa opinia publică și spre a fixa răspunderile situațiunii de astăzi și ale celei de mâine.- Opinia publică românească nu trebue să se lase indusă în eroare de faptul că nimic sau aproape nimic din activitatea Partidului național țărănesc nu transpiră în presă și în public. Este adevărat, că cititorul simplu care deschide dimineața gazeta și nu găsește într'însa nici un rând despre activitatea d-lor Maniu, Mihalache, Dr. Lupu, Mihai Popovici, etc. este dispus, în nerăbdarea și decepția sa, să conchidă că "nu se face nimic", și că Partidul, și în special președintele lui, este cuprins de inerție. In realitate însă cei ce se găsesc în apropierea d-lui Maniu pot atesta că D-sa desfășură o activitate extrem de intensivă. Audiențele, conciliabulele, întrevederile și mesajele formează un lanț neîntrerupt în cabinetul D-sale de lucru și această activitate încordată este secundată de d-nii Ion Mihalache, Dr. N. Lupu, M. Popovici și alți fruntași cari îi dau concursul lor foarte însemnat într'o colaborare concertată și armonioasă.-

Acțiunea politică a d-lui Maniu nu a încetat nici un moment, cu toate greutățile și riscurile ei, nici sub dictatura Regelui Carol II. nici sub regimul d-lui Mareșal Antonescu. Ea a fost caracterizată prin tenacitate neînduplecată pe linia de continuitate, perseverent urmărită, unității naționale și a unei Românii libere și democratice cu tendința accentuată spre tot mai multă dreptate socială. Cunoscând adânc forțele cari mișcă factorii vieții internaționale, D-sa a prevăzut că după pacea din 1919, spiritul de revanșă nu este mort și că el va împinge popoarele german, unguresc și bulgăresc curând sau târziu la luptă ducând Europa la nouă convulsiuni și cataclisme. A știut însă în acelaș timp că în acest conflict Puterile anglo-saxone sunt forțele hotărâtoare care vor determina soartea viitorului război.-

Lupta Partidului ce conduce era deci îndreptată spre un singur țel, acela al consolidării și întăririi noului stat român pentruca momentul viitorului conflict să-l afle capabil de a rezista în examenul hotărâtor al unui război care se anunța a fi o conflagrațiune cu caracter mondial. In acelaș timp D-sa s'a manifestat neîncetat pentru două principii fundamentale ale politicii noastre din afară: orientarea externă alături de Puterile democratice occidentale și de Mica Ințelegere și o politică de bune relații cu Rusia sovietică pentru ale cărei reforme

internă a avut o deosebită atențiune (dovadă între altele delegațiunea care în anul 1929 a fost încredințată d-lui director Chirițescu-Arva din Ministerul Agriculturii de a studia acele reforme într'o lungă călătorie, întreprinsă în Rusia Sovietică). Este de adăogat că aceste principii de orientare externă nu au însemnat nici decum o tendință de agresivitate sau vrășmășie principiară față de Germania, cum dovedesc bunele raporturi politice și economice cu această Putere, cultivate în timpul guvernării d-lui Maniu și tratamentul civilizat acordat minorității germane în România. In cadrul acestor preocupări este de observat că planul Tardieu, pentru organizarea Europei centrale, propus de guvernul francez în anul 1931, a fost inspirat direct de d. Iuliu Maniu care, după demisiunea sa în Octomvrie 1930 din locul de prim-ministru, a petrecut mai multă vreme în străinătate și în special la Paris, unde a intrat în contact cu bărbații politici francezi cunoscând pe Briad, Loucheur, Tardieu, Reynaud, Herriot, Laval, Daladier, Leon Blum, etc. Planul a eșuat atunci din cauza împotrivirii Germaniei care a reușit să-și asocieze Italia, ambele puteri fiind geloase și stăpânite de temerea că "planul dunărean" ar putea să devie un instrument al politicii anglo-franceze.-

Ceeace a reproșat d. Maniu politicii oficiale românești au fost cu deosebire patru lucruri:

1.- O politică cu adevărat națională trebuia să aibă de scop în primul rând întărirea și progresul material și moral al elementului de bază al nouei țări, care era țărănimea și muncitorimea. Acest element a fost însă sistematic slăbit și exploatat economicește și nedreptățit și înlăturat politicește. S'au încurajat în schimb elementele parazitare ale clasei burgheze și intelectuale și s'au promovat cele mai urâte vicii ale elitei noastre: servilismul, versatilitatea, corupțiunea și ascensiunea politică și materială, întemeiată pe oportunism și trădare.

2.- S'a neglijat pregătirea noastră militară, sabotând și intercând contra D-lui Maniu planul D-sale de a da oștirei un bun utilaj technic. (Tunurile Skoda și mitralierele Sbrojovka, comandate de D-sa ca un început de realizare a planului, s'au dovedit în acest război a fi un material cu totul superior. Ele au fost însă în cea mai mare parte pierdute în campania din Rusia).-

3.- Politica externă nesinceră și nestatornică a Regelui Carol a manevrat astfel încât l-a făcut să piardă treptat încrederea anglo-francezilor fără să câștige sprijinul Germaniei, cum a arătat pierderea Transilvaniei de Nord, a Basarabiei și Bucovinei de Nord și a Cadrilaterului, toate cu conlucrarea directă sau cu aprobarea categorică și fățișă a Germaniei. Se știe de ex. că în momentul când România a primit ultimatumul rusesc din 1940, Germania întrebată de guvernul român l-a sfătuit să cedeze Basarabia și Bucovina. Deși d. Maniu se găsea în opoziție cu Regele Carol II. d-sa a aprobat întotdeauna manifestările acestei politici, favorabile orientării anglo-franceze, dar a protestat împotriva abaterilor dela această orientare, prin memorii cari ilustrează clara vedere ce a călăuzit totdeauna acțiunea D-sale. D-sa a sprijinit în special politica externă de înțelegere cu Rusia, inaugurată de Titulescu, inițiativă zădărnicită de Regele Carol II., azi regretată de toți ca un act de înțeleaptă prevedere.-

4.- După abdicarea lui Carol II. dl. Mareșal Antonescu a făcut greșala de a se supune tratatului de arbitraj dela Viena, care în acel moment (6 Septembrie 1940) nu începuse să fie executat, încât punerea lui în aplicare ar fi putut să fie împiedicată. D-sa trebuia să ceară anularea lui ca a unui act anticonstituțional, lipsit de orice valabilitate după legile românești, întrucât nici Regele, nici guvernul sau Consiliul de Coroană nu aveau căderea de a hotărî cedarea vreunei porțiuni din teritoriul țării.- Astfel în timp ce d. Maniu elabora întâiu o telegramă energică și pe urmă un memoriu-protest lung documentat și curajos împotriva arbitrajului dela Viena, adresat cancelarului german și ducelui Italiei fasciste, d. Mareșal Antonescu se mulțumea să retragă fără luptă trupele românești, evacuând Transilvania și dând pradă crorilor maghiare

10

pe românii din această provincie, fără a lua măcar măsuri ulterioare de represalii.- A doua greșeală a d-lui Mareșal Antonescu a fost intrarea în Axă fără a obține în schimb nici o asigurare sau compensațiune. Greșeala cea mai mare săvârșită de D-sa a fost însă desigur primirea armatelor germane pe pământul țării, sub pretextul unor trupe de instrucție în realitate de ocupațiune și în sfârșit intrarea României în război alături de Axă, grupare menită înfrângerii și dezastrului final.- Si pentru a culmina această serie de greșeli trebue să amintim, trecerea Nistrului și participarea armatelor noastre la ofensivele germane și renunțarea la libertatea de acțiune autonomă a oștirii noastră prin supunerea ei sub comandă germană și prin încadrarea ei în Wehrmacht-ul german, mergând până la renunțarea la un serviciu propriu de aprovizionare a trupelor noastre, lăsate astfel cu totul la discreția unui comandament străin.-

Acest cumul de greșeli politice și militare săvârșite în serie, și într'o continuă gradațiune, agravând pas cu pas pozițiunea țării, a adus în cele din urmă România într'o situațiune excepțional de gravă și periculoasă.-

Care a fost și este acțiunea Partidului național țărănesc în această situațiune ? Nu ne vom mai opri mult asupra numeroaselor memorii, pe cari în cursul anilor din urmă d. Maniu le-a adresat D-lui Mareșal Antonescu, spre a-i atrage atențiunea asupra erorilor politicei D-sale și spre a-l abate din calea unei îndrumări fatale. Ele sunt prea bine cunoscute decât să fie nevoe a le mai rezuma din nou. Este cel mult interesant de reamintit încă odată că D-sa a prevăzut dela început înfrângerea Germaniei, că a prezis în mod precis (în memoriul din luna Septembrie 1941, la trecerea Nistrului, de către armatele noastre) că "Italia va părăsi cea dintâi Axa", că a avertizat pe dl. Mareșal de gravitatea pasului ce a făcut de a lupta contra Rusiei "aliata Angliei", deci susținută de aceasta din urmă, că a protestat cu curaj contra persecutării minorității evreești într'o epocă de feroce atmosferă antisemit prevăzând consecințele acelei persecuții și că a atras mereu atențiunea Mareșalului asupra primejdiei unei agresiuni a Ungariei, a cărei armată a fost mult mai puțin slăbită decât armata noastră. Ca o concluzie d. Maniu a cerut neîncetat retragerea armatei românești din Rusia, până nu va fi prea târziu să o facem.-

Sfaturile și recomandările D-sale nu numai nu au fost ascultate, dar au fost primite adesea cu dispreț și cu un sarcasm jignitor. Este cunoscut că unul din numeroasele sale memorii, semnat și de d. Dinu Brătianu și predat de d. Gheorghe Brătianu personal, a fost restituit de d. Mareșal cu un gest puțin curtenitor, fără a deschide plicul.-

S'ar fi putut aștepta totuși ca întorsătura pe care a luat-o războiul de aproape un an și jumătate încoace, să aducă o schimbare în spiritul conducerii noastre de Stat. Intemeiat pe această speranță, ce putea să pară îndreptățită, d. Iuliu Maniu, trecând peste orice jigniri vechi sau nouă, a adresat Conducătorului Statului îndemnurile sale încite de a ieși din război.-

Dl. Mareșal Antonescu a refuzat să le dea ascultare, de astă dată însă cu o nouă motivare ce putea să pară plausibilă. D-sa socotea că România nu poate încerca tratative de armistițiu atâta timp cât aliații se găsesc pe punctul de vedere că dictatorii trebue să se supună oferind capitularea fără condițiuni. România nu poate să se predea, lăsând viitorul țării la discreția dușmanilor. Un astfel de armistițiu ar putea să ducă chiar și la completa desființare a statului român, fără dreptul de a protesta ulterior împotriva unei asemenea interpretări a capitulării "fără condițiuni".-

Era deci nevoie de o intervenție pe lângă aliați, pentru a obține o schimbare de atitudine. Această intervenție a fost făcută de d. Iuliu Maniu și a dus mai întâiu la cunoscuta scrisoare a d-lui Eduard Beneș, adresată D-lui Maniu, prin care se arăta că Rusia nu renunță la Basarabia și Bucovina de Nord, dar că este hotărâtă să respecte suveranitatea și independența României, mai mult chiar, că ea dorește

..//..

restituirea către Statul Român a Transilvaniei de Nord, răpită prin verdictul dela Viena. D. Mareșal dorind o confirmare autorizată a acestei comunicări, venită direct dela guvernul sovietic, s'a obținut printr'o nouă intervenție a d-lui Maniu, cunoscuta declarațiune a d-lui Molotov, ministrul de externe al Uniunii Sovietice. Acesta convocând pe ziariștii străini din Moscova a confirmat în esență comunicarea d-lui Beneș, afară de promisiunea de a ni se restitui Transilvania (probabil pentru considerațiuni de ordin tactic). Două zile mai târziu guvernele din Londra și Washington au făcut cunoscut că declarația Molotov are și consimțimântul lor, lucru care constituia pentru România nu numai o confirmare dar și o garanție politică și morală.-

Se obținuseră astfel prin intervenția D-lui Maniu două concesiuni de mare însemnătate: Guvernele aliate se abăteau dela hotărârea lor mai veche de a nu trata cu dictatorii, cari trebue să capituleze pur și simplu, și, mai mult decât atâta, făcându-se o excepție pentru România, se precizau și condițiunile de înțelegere.-

La aceste concesiuni importante, d. Mareșal Antonescu nu a răspuns nimic, deși ar fi fost elementar ca să reacționeze la ele, așa precum a reacționat Finlanda prin începerea de tratative. Dimpotrivă D-sa plecând la Marele Cartier German în mod demostrativ a ținut să facă o manifestație publică de fidelitate față de Germania, deși i se ceruse să nu plece. Intors dela Hitler D-sa a comunicat însă anturajului său că a obținut promisiunea fermă și definitivă a cancelarului Hitler, că odată cu ocuparea Ungariei, care era iminentă, România va recăpăta Transilvania cedată. Deși D-sa a desmințit ulterior acest lucru, putem cita martori cu nume răsunătoare, cari au mărturisit în fața mai multor persoane că au auzit din gura D-lui Mareșal această declarațiune. Este știut că asemenea informațiuni au fost puse în circulațiune de cercurile oficiale în ultimii 2-3 ani, ori de câte ori guvernul nostru pregătea trimiterea de noi contingente românești pe frontul de Răsărit, în luptă pentru cauza Germaniei.-

Cu vreo două luni în urmă, d. Mareșal Antonescu a manifestat dorința de a vedea pe d. Iuliu Maniu. Președintele Partidului Național Tărănesc a socotit că, trecând peste orice considerente, are îndatorirea de a răspunde acestei chemări fără întârziere. Trupele sovietice treceau în acel moment Nistrul și pătrundeau în nordul Basarabiei și Bucovinei, fără ca trupele germane să le mai poată opri.- Presupunerea că în fața evidenței dezastrului s'ar putea petrece o schimbare în spiritul conducătorului Statului era deci îngăduită.-

Insoțit de d. Ion Mihalache, d. Maniu a vizitat atunci pe d. Mareșal, cu atât mai mult că numeroase persoane de marcă ceruseră și continuau să-i ceară stăruitor să facă o intervenție directă și personală la d. Mareșal în scopul de a-l convinge de necesitatea modificării radicale a unei politici ce mergea evident la catastrofă. Din nenorocire, după o discuție de trei ceasuri, d. Maniu a t ebuit să se încredințeze că nici o schimbare nu se poate aștepta dela d. Mareșal Antonescu, și că D-sa este ferm pe poziția orientării germane, până în capăt, invocând necontenit forța militară a Germaniei, speranța în rezervele ei și în armele ei secrete. Cum însă d. Mareșal invocase împotriva unei schimbări de orientare și lipsa de preciziune a condițiilor acordate de aliați, d. președinte făcu o nouă intervenție pe lângă aceștia, spre a obține clarificări și amănunte precise, cu cari spera să înlăture ultimele obiecțiuni și șovăeli ale Conducătorului.-

Cererea D-lui Maniu a fost satisfăcută de aliați și de data aceasta.- Iată condițiunile amănunțite ale aliaților, adică ale Rusiei, Angliei și Statelor Unite, stabilite în comun acord și transmise în ziua de 13 Aprilie 1944:

1.- România va rupe relațiunile cu Germania. Trupele românești, în număr de 7 divizii în Crimeea, 3 divizii în regiunea Odessa, și alte trei divizii în regiunea Chișinău, se vor preda armatelor roșii sau

vor începe împreună cu armata roșie operațiunile atacând trupele germane. Guvernul sovietic le va furniza armamentul necesar; trupele române astfel înarmate vor fi la dispoziția D-lui Mareșal Antonescu sau a d-lui Iuliu Maniu (se confirma deci intenția aliaților de a primi și colaborarea d-lui Mareșal Antonescu).-

2.- Restabilirea frontierelor româno-sovietice din 1940 (deci pierderea Basarabiei și a Bucovinei de Nord).-

3.- Despăgubiri pentru pierderile cauzate Uniunii Sovietice prin ostilitățile armatei române și prin ocupația teritoriului sovietic.-

4.- Repatrierea tuturor prizonierilor de război sovietici și aliați precum și a celor internați.-

5.- Trupele sovietice și aliate vor trebui să aibă posibilitatea de deplasare liberă dealungul teritoriului românesc, guvernul român acordând toate mijloacele sale de comunicație.-

6.- Guvernul sovietic consideră ca nedrepte deciziile tratatului de arbitraj dela Viena și este gata să conducă operațiuni comune cu România împotriva germanilor și a Ungariei în scopul de a restitui României toată Transilvania sau cea mai mare parte a ei, sub rezerva confirmării la reglementarea păcii.-

In sfârșit mesajul nu fixa un termen pentru răspuns dar afirma că are caracter ultimativ în sensul că România fiind socotită un stat învins, o modificare a condițiunilor de mai sus, nu mai poate fi acordată. Condițiunile sunt rezultatul unor ample discuțiuni între aliați și se cerea acceptarea lor neîntârziată. Prompta lor primire ca bază va avea putere de a îndulci aplicarea lor, tergiversările ar risca dimpotrivă retragerea ofertelor.-

Trebue să adăogăm aici că în condițiunile de mai sus, se prevede că adoptând noua orientare, România ar urma să devină, întocmai ca și Italia, cobeligeranta aliaților, cu avantajul de a nu mai trece la conferința păcii în lotul statelor învinse. In al doilea rând observăm că, spre deosebire de condițiile date Finlandei, nu se precizează de pe acuma cifra despăgubirilor cerute. In al treilea rând se vorbește de repatrierea prizonierilor aliați fără a se aminti obligațiunea pentru aliați de a elibera pe prizonierii români. (Credem însă că, dacă armata română ar face front comun cu aliații, eliberarea și înarmarea lor va putea să fie obținută). In al patrulea rând ni se făgăduește restituirea Transilvaniei în "cea mai mare parte", deci nu a Transilvaniei întregi (poate în vederea unui schimb de populațiuni cu Ungaria, soluțiune de care se vorbește tot mai des în Anglia).-

Nu putem să trecem însă sub tăcere că mesajul cuprinde două condițiuni grele pentru România, cedarea Basarabiei și a Bucovinei de Nord și plata unor despăgubiri enorme, cari vor apăsa pe țara noastră vreme îndelungată. Pierderea Basarabiei și a Bucovinei de Nord este desigur condițiunea cea mai tragică și dureroasă din toate, și oricare guvern ar subscrie la ea, sufletul românesc nu va putea să se împace cu această rană ce va continua să sângereze necontenit. Conștiința neamului nu va putea renunța niciodată în mod definitiv la aceste două provincii atât de strâns legate de istoria românească și de structura etnică a neamului. Pierderea lor va fi urmarea unei politici de neprevedere care, desigur cu bună intenție, a urmărit redobândirea acestor provincii, răpite samavolnic, dar de fapt a dus la a doua lor pierdere, agravată prin sacrificii omenești și materiale colosale.-

Trebue să constatăm cu regret că la aceste propuneri de astă dată precise și amănunțite, d. Mareșal Antonescu a refuzat din nou să dea cel mai mic răspuns, deși precizările fuseseră făcute de aliați chiar la cererea D-sale. Dimpotrivă în loc de orice răspuns, d. Mareșal a continuat să facă mobilizarea și să trimeată trupe cât mai numeroase pe frontul de răsărit. Trupele românești se găsesc astăzi amestecate pe tot frontul cu trupe germane, făcând în mod intenționat

13

cu neputinţă o desprindere şi manevră independentă de ele, iar în spatele lor, în interior, puternice unităţi germane stau gata să reacţioneze la o încercare eventuală de acţiune independentă. Credem că nu este o întâmplare că după asemenea antecedente România şi Bucureştii au fost supuşi unor bombardemente de o violenţă extremă.

Am socotit absolut necesar să facem această expunere pentru informarea cadrelor P.N.T. şi ţinem să subliniem cu deosebire trei fapte ce rezultă din ele cu evidenţă:

1.- Departe de a fi neprevăzător sau inactiv Partidul Naţional Ţărănesc şi fruntaşii lui, şi în special preşedintele lui, sunt la postul lor şi desfăşură zi cu zi, o activitate intensivă şi încordată. Această acţiune nu se opreşte numai acolo unde s'a oprit expunerea noastră de mai sus, ci continuă să meargă înainte.-

2.- Toată răspunderea situaţiei de astăzi, atât de gravă şi a primejdiilor ce ne ameninţă în mod apropiat, cade asupra celor ce conduc în prezent politica României.-

3.- Este inexact că în ultimul timp d. Mareşal Antonescu ar fi făcut d-lui Iuliu Maniu propunerea formală de a-i trecere D-sale cârma Statului şi că d. Maniu ar fi refuzat să primească. Acest zvon răspândit cu intenţie trebue să fie desminţit în mod categoric.-

MARELE REZISTENT JULIU MANIU A VORBIT :

Vestea că Juliu Maniu, tribunul apărător al drepturilor României la viaţă, libertate şi independenţă, va face să se audă di n nou xxxx cuvointele sale în aceste vremuri decisise pentru destinul nostru, - a adunat în localul şi curtea sediului din strada Clemenceau precum şi pe străzile înconjurătoare o enormă mulţime. Circulaţia a fost blocată timp de mai multe ore, în tot cartierul.

Entuziasmul de zile mari mânase tânăr şi bătrân, femeie şi bărbat, cetăţeni din toate straturile sociale, - să asculte pe luptătorul pentru drepturile omului şi ale patriei. Nu responsab ili, nici raţia de pâine neîmpărţită, fără ameninţări s'a concentrat în centrul Capitalei o masă de oameni şi numai pentru a a-şi înmuia durerile şi suferinţele în cuvintele îmbărbătătoare ale marelui român.

Man ifestaţia dovedeşte solidaritatea Românilor pentru idei le măreţe ale Partidului Naţional-'ţărănesc, " a spus xxx' Juliu Man iu,- Merită solidaritate această ideefiindcă noi reprezentăm lupta pentru ţara şi poporul român.

" Fiecare popor îşi are guvernul care-l merită, - a continuat tribunul. Dar pentru noi acest dicton nu este valabil, fiindcă poporul nostru nu merită un guvern atât de slab, atât de incompetent. Guvernul Groza nu este al poporului,- ci un guvern poruncit din străinătate şi fiind un guvern neputincios, o ţară întreagă sufere de pe urma lui. Pest meritele lui inexistente, ele este susţinut de influenţe mai tari.

Dacă am fi lăsaţi liberi să luptăm, acest guvern nu s'ar putea mentine nici 48 ore în fruntea Tării şi noi singuri am isprăvi repede cu el.-

Si Presedintele Partidului National Tărănesc, dă exemplu celor doui oameni care înainte de a se lua la trântă, roagă pe Cel-de-Sus să nu ajute niciunuia ci să le îngăduie a lupta după puterile lor.-

" Onorată Europă, norată Lume civilizată. Onorat Apus şi Onorat Răsărit, - lăsaţi-ne să ne rezolvim noui treburile noastre."

Nu ajutaţi pe nimeni, nici pe Petru Groza nici pe Brătianu, nici pe Titel Petrescu. nici pe Maniu.-

Dl. Iului Maniu arată apoi că actualul guvern este departe de a fi d emocrat şi r eprezentativ. Lui i s'a cerut în vara anului trecut de către factorul constituţional demisia, Petru Groza a refuzat'o, îndrăgit fiind de putere. Urmând aceiaşi linie, toate promisiunile făcute de actualul guvern nu au fost respectate. Incălcările cela mai flagrante sunt cele comise împotriva făgăduielilor Conferinţei Tripartide dela Moscova. Au fost delegeti doui miniştri ai opozitiei, pentru a controla actele de guvernare ale cabinetului , dar aceştia nu si-au putut indeplini misiunea fiindcă cei supuşi controlului nu-si arată degetele şi activitatea lor. Cu toată imposibilitatea reprezentanţilor opozitiei din guvern de a-şi executa mandatul primit dela Marile Puteri, ei vor rămâne totuşi la posturi până la revocarea dorinţei acestei puteri şi până ce Partidul Naţional Tărănesc şi c el Liberal nu-i vor rechema. Prin aceasta noi vom dovedi Marilor Puteri

CA PUTEREA NU ESTE ACOLO UNDE SUNT FOTOLIILE DE CATIFEA

Si tribunul Iuliu Maniu a trecut cu expunerea sa la mizeriile ce le indură poporul, la cetele de flămânzi, la lumea care umblă în haine, la scumpetea fără margini, la cozile dela pâine şi dela petrol, Dar a spus Iului Maniu , - la noi aici nici un vorbitor nu a amintit azi deppre asemenea lucruri.

In această a dunare s'a vorbit de lucruri mari, de libertate, de natiune, de patrie, nu de mizeriile materiale ci de dorul de a avea o Tară fericită despre haina sfântă a libertăţii.-

Politica însemnază a face ca toate lipsurile să fie împlinite,- a spus preşedintele Partidlului National Tărănesc, - . Cu ajutorul ei trebuie găsite întocmiri cari să mulţumească lumea de grijile de toate zilele, pentruca după aceea să se dedice marilor idealuri ale omenirii.

Libertatea trebuie respectată. Nici o clasă socială supra pusă iar întocmirile economice să nu fie numai în folosul unora, ci în folosul tuturor.

./.

Făcând apoi un scurt istoric al viguroaselor lupte date în trecut de Partidulu Naţional Ţărănesc, care a înlăturat dictatura Regelui Carol şi pe urmă pe aceea patronată de Dl. Tătărescu, în care a ieşit întotdeauan biruitor, oratorul spune:

" Teroarea guvernului urmăreşte să vâre teamă în noi. Ţineţi calde ideiile mari ale Statului şi ale Naţiunei la pieptul vostru şi nu vă lasaţi îndeplecati de ameninţări. Trăim un moment istoric de a cărui importanţă dacă nu ne dăm bine seama, soarta neamului ar putea fi catastrofală în viito Spuneti-vă oricând şi oriunde, cu tărie şi fără frică cuvântul aşa cum conştinţa vă dicteează."

Noi nu provocăm, nu intrebuintăm arme fizice, nu vrem lupte în care sângele curge, Arma noastră este puterea cuvântului.

Trecând apoi la problema alegerilor, Iului Maniu a spus:

Guvernul este într'o situaţie disperată în faţa străinătăţii şi nu se va compromite ~~şi~~ măsluind rezultatele din urne.

Arătând că datoria supremă ce incumbă astăzi oricărui cetăţean de a nu lipsi sub nici un motiv dela vot, tribunul Iului Maniu se adresează multimii:

Participarea tuturor la vot este pentru străinătate o dovadă cât de inaltă este constinţa acestui Neam. Noi trebuie să arătăm că suntem tari, că apărăm drepturile noastre şi că pe acestea le afirmăm bărbăteşte.

Condamnând manevrele perfide prin care Ion Mihalache a fost declarat nedemn, Dl. Maniu arată că D-sa îl înlocuieşte în fruntea listei din Capitală, pe acela care nu poate candida, pe Ion Mihalache. Deaceea votul cetăţenilor Capitalei este un vot de cinstirea lui Ion Mihalache. Lipsa de vot însemnează dessolidarizare de nedrepattea făcută lui, deci trădare.

Prezentaţivă la urne în ziua alegerilor, având în faţă icoana miseriei sufleteşti a poporului. Prezentaţi-vă la urne chiar dacă ati fost stersi sau neînscrişi şi cereţi acolo cu toată hotărârea să fiţi pe loc înscrişi. Nu plecaţi până nu vi se face dreptate !

Apoi Iului Maniu descrie rolul pe care Partidul Naţional Ţărănesc l-a jucat în trecut, în vremuri de ameninţări şi cumpănă grea pentru Tară. Partidul Naţional Ţărănesc este singura formaţie politică care prin doctrină cuprinde şi indrumă toate păturile sociale ale comunităţii româneşti. Iar faţă de evenimentele de după restaurarea dela 23 August 1944. Partidul Naţional Ţărănesc cere şi luptă pentru

LIBERTATE, INDEPENDENTA SE NEAMESTECUL ALTORA. ORICE AMESTEC DE ORIUNDE AR VENI EL NOI IL RESPINGEM CU HOTĂRÂRE.-

Din cauza acestui amestec în treburile şi gospodăria noastra a incapacităţii guvernului de a conduce Tara fără intervenţii din afar

Am ajuns sănc cersim cu pălăria alimente dela vecini, în loc de a-i ajuta noi pe ei.

Si acest lucru se datoreşte numai imprejurării, că în loc ca actualii guvernanţi să dea din prisosul nostru, au dijmuit ~~xxxxx~~ dând şi din putinul care l-am avut. Porunca noastră de totdeaua este

STAPANI PE MUNCA OGORUL SI CASA NOASTRA.

Dl. Iuliu Maniu arată apoi că Partidul Naţional Ţărănesc nu a pledat numai dar a şi făcut din prietenia cu Uniunea Sovietelor un punct esential al programului său de politică externă. Acei care revendică pentru ei azi această prietenie, vor fi cei dintâi cari mâine vor arunca'o peste bord. Noi credem din convingere şi prin doctrină în necesitatea prieteniei noastre cu Rusia şi cum ar putea fi altfel o Tărişoara ca a noastră fată de un vecin cu o populaţie de aproape douăsutemilioane locuitori, de cât în bune relaţii

Vrem pritenie, dar vrem în acelaş timp şi dreptate precum şi deplină stăpânire în Tara noastra

./.

Si vom apăra această prietenie cu toată puterea, oricând împotriva oricui, aşa cum o facem azi când unii bat monetă din ea pentru a-şi asigura o situaţie neconstituţională

Vrem prietenie cu Uniunea Sovietelor, dar nu cu comunismul!

Luptăm cu comuniştii xx şi cu cozile lor de topor, fiindcă noi comunism în Tara noastră nu vrem.

Preşedintele Partidului National Tărănesc arată apoi asaltul care se dă în tările invecinate cu regimuri de extremă stângă impotriva ţăranului, cel mai nesdruncinat stăvilar impotriva comunismului şi a proprietăţii colective

VOTATI CONTRA COMUNISMU UI SI A PARTIDELOR SATELITE

NU DATI NICI UN VOT GUVERNULUI

CINE DA UN VOT B P D 'ULUI LUCREAZA IMPTRIVA CELOR MAI SFINTE INTERESE ALE TARII SI ALE NEAMULUI

a încheiat xxîn tribunul Iului Maniu discursul său către Tară.

L. O. C A R P

16

Tel 2-61-30

58

17

Declaraţiile D-lui Preşedinte Iuliu Maniu
făcute la D-l N. Penescu în ziua de 19 Ian. 1944
în şedinţa Cercului de Studii.

Domnilor,

Am ascultat cu mult interes referatul D-lui Prof. Taşcă, care într'un mod cât se poate de documentat, ne-a expus partea economică a problemei agrare, care desigur este problema cea mai importantă a preocupărilor noastre politice. Dar domnilor, înainte de a trece la alte discuţii, ţin să vă atrag atenţia, că D-vs în aceste comitii ale Cercului de Studii aveţi datoria să vă spuneţi fără nici o rezervă tot ceea ce credeţi despre problema pe care o aveţi în discuţie. Să-şi spună fiecare deschis şi fără scrupule vederile sale, fiindcă acestea ne interesează pe noi. Să nu vă închipuiţi însă că opiniile care se vor releva aici, vor obliga într'un fel sau altul conducerea partidului. Noi le vom lua în considerare pe toate, însă conducerea partidului va opri numai ideile acelea pe care le va găsi necesare şi potrivite realităţilor noastre naţionale. S'ar putea întâmpla ca din toate discuţiile care se fac aici, conducerea partidului să nu-şi însuşească niciuna. De aceea să fiţi cât se poate de liberi în expunerile şi desbaterile D-vs, iar

tratarea unei probleme să n'o priviți numai dintr'o singură parte, în mod unilateral. Soluțiile să fie cât mai diverse și mai complete.

Așa de exemplu, atunci când vorbim de problema agrară, latura economică a ei, să nu ne facă să uităm aspectul politic și mai ales social al problemei.

Noi suntem înainte de toate oameni politici și trebue întotdeauna, când ne găsim asupra unor astfel de discuții, să nu pierdem niciodată din vedere politicul. Momentul politic recomandă de multe ori reforme pe care considerațiile economice poate nu le-ar admite, ~~poate~~. Iar dacă nu răspunzi, prin reforme de guvernare, cerințelor politice ale timpului, treburile publice pot fi bruscate și răsturnate din starea lor momentană de necesitățile sociale și politice ale vremii.

Astfel, atunci când e vorba de problema agrară, exproprierea să nu fie cuvântul pe care D-lus să vă feriți de ~~[illegible]~~ a-l lua în discuție. Fiindcă dacă în aparență nu se poate spune nimic despre o astfel de reformă, reușind recomandabil din punct de vedere al tacticei

politice, în mijlocul D-vs, exproprierea trebuie discutată. Dacă conducerea partidului își va însuși sau nu această reformă, asta nu interesează deocamdată. D-vs însă trebuie s'o discutați.

În ceea ce privește împroprietărirea, eu nu sunt de părere cu D-l Prof. Toșcă, adică că n'ar fi trebuit făcută. Exproprierea și împroprietărirea făcute după războiul trecut au fost cerințe politice ale timpului peste care nu se putea trece. Și nu este exclus ca astfel de imperative politice, în problema agrară, să ni se impună și după războiul actual. Fiindcă pentru pământul acestei țări, se jertfesc țăranii și ei nu au pământul pentru care își varsă sângele. Dorința lor va fi și de data aceasta, ca și atunci, de a-și înfige plugul în moșia boierului, pentru care el a sângerat.

Eu când am făcut reforma agrară în Ardeal, am chibzuit foarte mult asupra ei și am stat de vorbă cu mulți specialiști și oameni de seamă, ba am procedat chiar și la o anchetă, și am făcut reforma

prin mijlocirea unei arenzi forțate, fiindcă știam că dacă ~~ți~~ țăranul își bagă plugul în moșia boerului, nu-l mai scoate de acolo nici moartea.

Nu e adevărat că reforma agrară n'a dat rezultatele așteptate și că producția ar fi fost cu mult mai scăzută și mai slabă. La aceasta învinuire, eu i-am dovedit contelui ungur X, pe teren, că holdele țăranilor ~~de pe valea~~ împroprietăriți de pe valea J, sunt cu mult mai frumoase și mai bogate decât atunci când erau în stăpânirea lui. Și am putut să-i dovedesc pe loc acest fapt, făcând comparație între holdele lui și ale țăranilor împroprietăriți de prin împrejurimi, cu ocazia unei călătorii pe care am făcut-o împreună. Și e foarte firesc să fie așa, fiindcă oricine își poate închipui, că țăranul lucrează cu mai multă tragere de inimă, pe locul care știe că e al lui, decât pe al boerului.

E adevărat însă, că țăranului împroprietărit nu i s'a dat tot sprijinul de care avea nevoe pentru a face o agricultură proprie. Putem spune că nu i s'a dat nici un fel

de sprijin, și acest lucru trebue avut în vedere.

Regele Ferdinand a apreciat reformele realizate de mine în Ardeal, de aceea mi-a propus, imediat după unire, să iau conducerea treburilor publice din România-Mare. Am refuzat însă, fiindcă eu nu cunoșteam realitățile din Vechiul-Regat și mi s'a părut că aș fi făcut o crimă dacă aș fi luat conducerea unei țări pe care n'o cunoșteam.

După aceea am umblat în lung și în lat, în toate părțile țării și m'am îngrozit de mizeria pe care am întâlnit-o. În multe părți mi-au pornit lacrămile, când am văzut sărăcia și mizeria în care se zbat mai ales țăranii, într'o țară bogată pentru care ei și numai ei s'au jertfit întotdeauna. Îmi reamintesc și acum de ceea ce am văzut la marginele orașului Brăila, unde nu-mi venea să cred că acolo sunt așezări omenești. Dar unde n'am întâlnit sărăcia și mizeria?

Această stare de lucruri nu poate continua la infinit domnilor, fiindcă într'o lume

și ne vom pomeni cu toată această sărăcime în capul nostru. De aceea Domnilor, trebue să știți, că acestea fiind realitățile nu se va putea trece peste ele și va trebui neapărat remediate. În ce mod? Aceasta e datoria D-vs. de a găsi, prin discuțiile pe care le veți face, soluțiile potrivite.

Țărănimea nu se poate ajuta pe ea însăși, așa cum se întâmplă cu industria sau comerțul, de ex. Ar fi necesar poate, ca ea – țărănimea – să fie sindicalizată, pentru a putea să-și susțină, să-și apere și să-și servească interesele. Dar aceasta nu se poate face. În fața acestei imposibilități se ridică partidul nostru, care prin politica pe care va duce-o, trebue să determine statul la ajutorarea clasei majoritare din sânul său, care este țărănimea.

Redactat de
Sebastian Sima
avocat

20

T E L E G R A M A

Dlui I U L I U M A N I U

Preşedintele Partidului Naţional Ţaranesc.

Bucureşti, str. Cristian Tell Nr. lo.

L K 854 Cluj 883 165 5 15 4o

In Judeţul Salaj cu toate promisiunile făcute de Prefect de a face alegeri libere totuşi agenţii B.P.Dului încearcă pe toate căile şi cu toate mijloacele să stânjenească libertatea alegerilor stop Aâtfel funcţionari publici îndeosebi Corpul Didactic ameninţat în existenţă dacă nu-şi schimbă atitudinea în favoarea B.P.Dului mulţi alegători arestaţi stop Arondarea secţilor de votare făcut în mod cu totul inechitabil şi chiar revoltător în trimiţându-se unele comune claie grămadă la 15 / 2o Km depărtare stop Eri 4 Noembrie orele 11 s'a ţinut şedinţa Delegaţiei Permanente în casa avocatului Simon Pop Zalău casa a fost înconjurată de o bandă teroristă care a pătruns în locuinţa numai datorită intervenţiei mele sa înconjurat o busculadă mai gravă cu toate acestea membrii Delegaţiei Pxxxxxxxxx atacaţi candidaţi Moldovanu şi Filip bătuţi şi molestaţi am protestat Prefect şi Parchet rog interveniţi pe lângă Guvern şi Misiunile Aliate.

Zaharia Boilă primul candidat.

Dl. Maniu

21

DOMNULE P R E S E D I N T E,

Domnii Preşedinţi de organizaţiuni judeţene, care locuiesc permanent în Bucureşti, au fost consultaţi şi au fost de acord să desemneze un vice-preşedinte şi pe secretarul general, care locuiesc permanent în judeţul respectiv şi al căror nume vor fi comunicate Domnului Secretar General al Partidului.-

Domnii preşedinţi de organizaţiuni sunt rugaţi să însărcineze pe aceşti domni vice-preşedinţi cu executarea instrucţiunilor conducerii Partidului, pentru reorganizarea fiecărui judeţ şi pentru pregătirea congreselor, acolo unde reorganizarea nu s'a desăvârşit sau congresul nu s'a ţinut.-

In judeţele unde, din cauza situaţiunii locale, este imposibil să se ţină congres în oraşul de reşedinţă, se va proceda, după o prealabilă aprobare a Conducerii Centrale, în felul următor:

Preşedinţii organizaţiunilor comunale dintr'un sector se vor aduna şi vor desemna prin vot pe preşedintele organizaţiunii judeţene şi pe membrii comitetului judeţean din acel sector. Un proces-verbal va fi încheiat şi semnat de cei prezenţi. Se vor totaliza voturile din fiecare sector şi în felul acesta se va desemna comitetul executiv şi preşedintele organizaţiunii judeţene.-

Comitetul executiv se va întruni şi va alege Delegaţia Permanentă şi Biroul.-

Această procedare va fi considerată numai ca o consultare provizorie, până când congresul va putea avea loc.-

Fiecare organizaţiune va îngriji să aibă un curier, care să vină în fiecare săptămână -dacă este posibil- la Clubul Central din Bucureşti, str.Clemenceau Nr.9, să primească instrucţiuni şi informaţiuni. Acest curier va trebui să prezinte Secretariatului General o scrisoare de recomandare din partea D-lui Preşedinte al organizaţiunii sau înlocuitorului său.-

Situaţia politică actuală impune o permanentă ţinere de contact între Conducerea Centrală şi organizaţiunile judeţene.-

Partidul nostru trebuie să fie gata să facă faţă marilor răspunderi, ce va fi nevoit să şi le asume.-

Deaceea apelăm la devotamentul dvs. încercat, pentru cauza Partidului şi a Ţării şi Vă rugăm să binevoiţi a pune în aplicare fără întârziere aceste hotărîri.-

Primiţi Vă rugăm, Domnule Preşedinte, asigurarea deosebitei noastre consideraţiuni.-

P R E S E D I N T E,

Iuliu Maniu

SECRETAR GENERAL,

[signature]

Prezentul dosar conține un număr de 21 (douăzeci și unu) de file și a fost verificat de Bejenaru Liviu azi, 14 mai 2003

Bejenaru